

Sílvia Manzana (Girona, 1957). Em dic Sílvia perquè fa molt de temps, o a mi m'ho sembla (potser ja he arribat a aquell moment en què, tal com diu un admirat company i articulista, sembla que tothom és més jove que nosaltres), els meus pares van triar un nom que aleshores no era corrent; de fet, ara tampoc no ho és gaire. Vaig néixer a Girona, hi he viscut sempre i sempre havia estat convençuda que no voldria viure mai en un altre lloc perquè em semblava la ciutat perfecta: ni massa gran ni massa petita, amb un Barri Vell meravellós, amb distàncies curtes, en el lloc geogràfic més privilegiat, amb muntanya, neu, platges, penya-segats i llacs, amb de tot i bonic i a poca distància. Ara ja no n'estic tan segura, perquè la meua ciutat ha crescut massa sense perdre la cotilla i des de fa alguns anys m'irrita, la trobo deixada i histèrica, i em sembla sempre a punt de rebentar o d'asfixiar-se de tant aguantar la respiració per contenir-se dins la mateixa roba i no reconèixer que necessita alguna talla més. En fi. Algunes coses canvien, i altres no. Jo, abans, escrivia. I ara també; i encara sóc aquí.

Cau la nit

Quan era una nena de nou anys, el món se li ensorrava. Havia perdut la mare, anava a una escola nova, molt més gran que l'escola petita, de només una classe, on havia anat fins aleshores, i no coneixia ningú; algunes nenes de família bona, i algunes altres que no, s'hi havien fixat: era la nova, estava trista i descollocada, no tenia amigues i era tímida i poca cosa. S'ho va haver de passar sola; encara no s'havia inventat l'assetjament escolar. Però justament aleshores, enmig de tanta negror, va descobrir una cosa que va salvar-li la vida, i que havia de tornar a fer-ho anys a venir: va descobrir que sabia explicar històries.

Després va créixer i es va fer una noia, encara no una dona, que un dia va entrar a treballar en un diari acabat de néixer. Allà va conèixer gent idealista, interessant, rebel i lluitadora; un pintor que convertia en obra d'art la compaginació quasi artesanal d'aquella època, per exemple. Entre aquestes noves coneixences hi havia un altre rebel amb causa que no solament creia en un altre món possible sinó que feia tot el que podia perquè es fes realitat. La justícia era tant entre els seus reptes de fer possibles els impossibles que fins i tot la portava en el nom. Aquell

home, un dia, es va posar malalt, i tots els seus ideals i la seva prometedora carrera d'escriptor tot just esbossada, amb traços tan fermes, es van estroncar; com tota la resta. L'home amb la justícia al nom i al cor es va morir, deixant un solc de gent desolada. Ràpidament, els seus amics rebels i idealistes com ell van reaccionar creant un premi literari amb el seu nom i a la seva memòria. La noia que un dia va descobrir que sabia explicar històries va trobar que era una idea magnífica, un homenatge degut, un gir romàntic per no tancar sense més les tapes d'aquells llibres que ja no serien. Es va prometre que, un dia, ella guanyaria aquell premi; seria el seu homenatge a petita escala, personal. Un dia. Algun dia.

Però això encara es va fer esperar un temps.

La vida la va dur per camins que no havia triat, o que havia triat malament. La noia que sabia explicar històries, però que no n'explicava, ja era una dona. Les coses que esperava no van arribar, i en van arribar d'altres que mai no s'hauria imaginat que poguessin passar-li a ella. Va descobrir que hi ha coses que la gent no veu ni que li passin davant dels ulls; que no escolta ni que se li diguin a crits. Quan va ser

el moment, perquè tot té el seu moment, que no es pot avançar, ni precipitar, ni provocar, es va adonar que no podia seguir, en el seu vehicle de segona mà i poques prestacions, circulant per una autopista per on li costava tant avançar i amb el risc continu que un camió de gran tonatge se l'emportés per davant. Aleshores, va agafar la següent sortida, que la va portar a una carretera secundària. I, d'allà, a un camí sense asfaltar que va portar-la a un viarany menut entre els arbres. I allà, en el silenci relatiu dels boscos poblats per milers de criatures invisibles, va sentir la crida, fins aleshores silenciada per un vertigen d'esdeveniments i de sentiments confusos. La crida va arribar, alta i clara. I les històries vam començar a sortir. Van fluir.

Va guanyar aquell premi que un dia s'havia promès que guanyaria amb una història que, sense vo-

ler, perquè havia de ser una història sobre l'amor i el desamor i sobre la màgia que desencadenen els propòsits fermes, es va convertir en una història sobre un tema del qual aleshores encara no es parlava gaire, com no es parlava del *mobbing* a l'escola vint anys abans, però que no ha deixat d'ocupar el seu lloc de tràgic protagonisme amb el temps. Una història que va tenir la gosadia de titular igual que una de les més famoses d'un autor esdevingut un clàssic contemporani a les enciclopèdies de literatura, amb la qual per descomptat no tenia absolutament res a veure, però havia triat el títol bevent de la mateixa font: un vers d'un poema d'un poeta romàntic. La història havia fluït amb més facilitat que mai, com si hagués estat allà sempre, esperant fins a aquell moment que algú l'expliqués. Com un joc de mans, una alquímia ancestral i incomprensible, però eficaç. Per un instant, quan ja arribava a l'última giragonsa darrere la qual hauria de venir la conclusió, va dubtar si el final havia de ser real i cruel com la vida mateixa, o si aquella petita història havia de tenir un final inversemblant, màgic i feliç. Va optar pel final feliç. La vida real ja tenia prou finals més creïbles.

Des del primer moment, sembla ser que ja en la deliberació del jurat, les opinions enfrontades van marcar aquella petita història sobre una dona maltractada. Va tenir des del primer dia grans defensors i aferrissats detractors. Algú va parlar de neoromanticisme. Algú altre va tenir la pensada de qualificar-la de «literatura de la felicitat», terme ràpidament readaptat per un altre al de «literatura de la facilitat». «No hi passa res», va dir-ne un crític, desconcertat pel fet que, segons confessava, hi havia quedat enganxat sense voler (com es podia dir que no passava res en la descripció del drama d'un maltractament?; no era això mateix el que admetien els veïns que sortien a la tele cada vegada que una nova víctima de la violència domèstica obria un telenotícies, que no s'havien adonat que passés res?...). Un altre va comparar-la amb una sopa de sobre, però això no li va semblar tan malament, ben mirat. Quin mal hi havia, a ser un aliment ràpid, econòmicament assequible i raonablement substancios i nutritiu? No tothom podia permetre's un menú d'El Bulli.

Per l'altra banda, hi havia els lectors que s'hi immergien, que sospiraven feliços al final, que hi trobaven només el gust de llegir... alguns per primera vegada a la seva vida. La història va entrar als circuits de lectura dels instituts, i un dia, un conegut que era mestre li va dir que els seus alumnes hi havien entrat

fins a esdevenir-ne víctima, i que se'n sortia gràcies a la màgia o potser gràcies a les conspiracions de l'Univers («Espera un miracle» era la seva frase de capçalera; «Quan algú desitja de debò alguna cosa, tot l'Univers conspira per ajudar-lo», la seva esperança) continuava

i n'havien sortit considerablement contents, fins i tot aquells per a qui llegir era un càstig intolerable. Un d'ells, amb els cabells tenyits de colors, no va tenir inconvenient a dir que era el millor llibre que havia llegit mai. És clar que ella no sabia quants llibres havia tingut temps o ganes de llegir un noi de quinze anys, però que un adolescent en plena efervescència i en plena recerca de l'expressió de la seva personalitat digués això va semblar-li el millor elogi...

La novel·la va publicar-se diverses vegades en diferents formats i col·leccions, fins i tot en tapa dura i bellament il·lustrada. Durant un temps, tothom volia saber què, com, quan, per què. I un dia, tal com havia arribat, el sacseig tan gratificant com, a vegades, marejador, va passar.

La vida, implacable, va tornar a portar-la per altres camins, alguns de molt costeruts, i aviat va passar al calaix de l'oblit, arxivada a la carpeta dels escriptors efímers. Tot i que, cada any, quan arribaven els extractes de l'editorial, tenia oportunitat de constatar que la seva història sobre una dona que havia estimat massa,

circulant, era viva; les vendes, tot i que molt minses, no s'aturaven. Després de tants anys. Un degoteig, només. Però un degoteig incessant.

Un dia, van demanar-li una col·laboració per a una revista; un conte, un relat, un article... el que volgués, el que li sortís. A cada número aquella revista publicava tres textos de tres autors diferents sota una mateixa dinàmica o una temàtica determinada. La que se li proposava, la que la incloïa, era una cosa així com «escriptores que ja no escriuen». Pot deixar d'escriure, un escriptor?... No pot. D'una manera o altra, l'escriptor sempre escriu. Escriu per dintre. Ho apunta tot, no pot deixar de veure-ho tot i de recordar-ho tot; aquesta és la seva glòria i la seva maledicció.

Sense tenir la més remota idea de què sortiria quan es posés davant el paper en blanc, aquest meravellós cofre de possibilitats latents, va dir que sí.

I això és el que li va sortir:

«Quan era una nena de nou anys, el món se li en-sorrava...»